Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi
Lənkəran Dövlət Universiteti

"Təsdiq edirəm"

Tədris məsələləri üzrə prorektor v.i.e:
_________dos. Zaur Məmmədov
"____" _______ 2026-cı i

Fənn sillabus
(işçi tədris proqramı)

İxtisasın şifri və adı: 7008004 – Turizm və hotelçilik
İxtisaslaşma: "Turizm və sosial-mədəni servis"
Fakültə: **"**İqtisadiyyat və idarəetmə"
Kafedra: "İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"

I. Fənn haqqında məlumat

Fənnin adı: Turizmin, turizm sənayesinin tarixi və metodologiyası
Kodu: MİF- B05
Fənnin növü: Seçmə fənlər
Tədris ili: I (2025/2026)
Semestr: II (yaz)
Fənn proqramı: Kafedranın "13" fevral 2026-cı il 06 saylı protokolu ilə təsdiq edilmişdir.
Tədris yükü: Cəmi: 180 saat. Auditoriya saatı - 30 (15 saat mühazirə, 15 saat məşğələ)
Təhsilalma forması: Əyani
Tədris dili: Azərbaycan
AKTS üzrə kredit: 6 kredit

II.Müəllim haqqında məlumat:

Soyadı, adı, ata adı, elmi dərəcəsi və elmi adı: *i.ü.f.d.,dos.Məmmədova Şəfiqə Səfər qızı*
Kafedranın ünvanı: Lənkəran şəhəri, Füzuli küç., 170-a, LDU-nun 1saylı tədris binası
Məsləhət günləri və saatı: V gün, saat: 12^{00}-13^{00}
E-mail ünvanı: shafiga_mammadova@mail.ru

III.Tövsiyyə olunan dərslik, dərs vəsaiti və metodiki vəsaitlər:

Əsas

1. Bilalov Ə. "Turizmin tarixi", Bakı, 2009.
2. Bilalov Ə.B. "Turizm fəaliyyətinin tənzimlənməsi", Bakı, 2006.
3. B.Ə.Bilalov, Ç. G.Gülalıyev. "Turizmin əsasları".Bakı, 2015.
4. Cabbarov Ə.X. Turizm iqtisadiyyatının əsasları. Bakı, 2015.
5. Y.Ə.Hümbətov, F.C.Kərimov və başqaları. Turizm sənayesinin təşkili, Bakı, 2021

Əlavə

1.Ушаков Д.С., Прикладной туропсреитинг, НКЦ «МарТ», Москва-Ростов-на-Дону, 2006.- 448с., стр.11-8.

2.Грачева О.Ю. и др„ Организация туристическою бизнеса: технология создания турпродукта, учебно-практическое пособие. Москва. -2010. -276с., I.T.2.5.

3.Котанс А.Я., Технология социально-культурного сервиса и туризма, Флинта». Москва, 2010 -384 с.

IV. Prerekvizit fənlər: Fənnin tədrisi üçün öncədən başqa bir fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

V. Korekvizit fənnlər: Fənnin tədrisi ilə eyni zamanda başqa fənnin tədrisinə zərurət yoxdur.

VI. Fənnin təsviri və məqsədi: Bəşəriyyətin tarixi boyu insanlar səyahətlərə meyl etmişlər. Bu səyahət-lər qida,bioloji, ərzaq, müharibə, ticarət və.s. səbəblərdən olmuşdur. Cəmiyyətin resurslardan daha da səmərəli istifadə edilməsi və qazanılan naliyyətlərin artırılması idarəetmə haqqında elm kimi turizm sənayesinin tarixi inkişafının öyrənilməsini tələb edir.

"Turizm, turizm sənayesinin tarixi və metodologiyası" fənninin öyrənilməsi bazar şəraitində obyektiv zəruriliyə çevrilmişdir. Ona görə də turizm sənayesinin tarixi məzmunun, metodlarının,

idarəetmə qərarlarının qəbulunun, qədim dövr ilk səyahətlər və s. məsələlər tədris prosesində məqsəd kimi qarşıya qoyulmuşdur.

"Turizm, turizm sənayesinin tarixi və metodologiyası" fənninin öyrənilməsi, "Turizm və sosial-mədəni servis" ixtisası üzrə mütəxəssis hazırlığı zamanı turizmin tarixi inkişafının müxtəlif mərhələlərində turizm müəssisələri tərəfindən turizm məhsulunun tarixən satış bazarlarının meydana gəlməsi, səyahətlər zamanı ənənəvi turizm bazarlarının tarixi inkişaf yolu, gəlmə və daxili turizm formalarının tarixi xarakterik xüsusiyyətlərini mənimsəməyə və s. kömək edir.

VII. Davamiyyətə qoyulan tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı Elmi Şuranın 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII. Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yəni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərindən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam aça bilir;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandıra bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandıra bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur.

Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görüləcəkdir.

X. Təqvim mövzu planı:
Mühazirə: 15 saat; Seminar: 15 saat; **Cəmi 30 saat.**

№	Mövzuların adı	O cümlədən		Tarix
		Mühazirə	Seminar	
1.	**Mövzu № 1.**Turizm sənayesi, əyləncə və qonaqpərvərliyin tarixi ***Plan:*** 1 .İlkin səyahətlərin yaranmasının tarixi 2."Turizm sənayesi" anlayışı və onun tarixi əhəmiyyəti 3.Turizm sənayesi tarixinin öyrənilməsinin əsas məqsədi 4. V. Freyerə görə turizm sənayesinin tarixi və strukturu **Mənbə:** [1, 2, 3, 4, 5]	4	4	
2.	**Mövzu № 2.**Turizmdə nəqliyyat xidməti və onun tarixi ***Plan:*** 1. Turizmdə quru nəqliyyatının inkişaf tarixi 2.Turizmdə su nəqliyyatının formalaşması və onun tarixi 3. Turizmdə hava nəqliyyatının yaranması və inkişaf tarixi **Mənbə:** [1, 3, 4, 5]	2	2	
3.	**Mövzu № 3.** Mehmanxana sənayesinin tarixi, təşkili və xüsusiyyətləri ***Plan:*** 1. Mehmanxana sənayesinin formalaşmasının tarixi 2. Mehmanxanasənayesində komfortluluq kriteriyaları 3.Mehmanxana sənayesində kollektiv, fərdi və ixtisaslaşdırılmış yerləşmə formaları 4. Funksional təyinatına görə mehmanxanaların qruplaşdırılması 5.Turizm sənayesində turizmin təşkilindən asılı olaraq mehmanxanların fərqli cəhətləri **Mənbə:** [1, 3, 4, 5]	4	4	
4.	**Mövzu № 4.** Qidalanma sənayesinin tarixi və təşkili ***Plan:*** 1. Qidalanma sənayesinin formalaşmasının tarixi 2.Sürətli xidmət göstərən qida müəssisələrinin formalaşması və inkişafı 3.Turistlərin qida ilə təminatında istifadə edilən kütləvi iaşə müəssisələri **Mənbə:** [1, 3, 4, 5]	2	2	
5.	**Mövzu № 5.** Turizm sənayesində əyləncə sənayesinin yaranması və animasiyanın təşkili ***Plan:*** 1. Əyləncə sənayesində canlandırmanın formalaşması və onun tarixi 2. Dünyada animasiyanın tarixi inkişafı 3. Animasiyanın turizmdəki yeri və əhəmiyyəti 4. Azərbaycanda animasiya və onın tarixi **Mənbə:** [1,3, 4, 5]	3	3	

	Cəmi:	15 saat	15 saat	

XI. Fənn üzrə tələblər, tapşırıqlar: Fənnin tədrisinin sonunda tələbələr "Turizm, turizm sənayesinin tarixi və metodologiyası" kursundan müəyyən biliklərə malik olmalı, o cümlədən fənn üzrə tədris olunan mövzularla bağlı fikirlərini əsaslandırmağı bacarmalıdırlar. Tələbə fənnin öyrənilməsi zamanı aşağıdakıları bacarmalıdır: turizmdə nəqliyyat xidməti və onun tarixini; mehmanxana sənayesinin tarixi, təşkili və xüsusiy-yətlərini; qidalanma sənayesinin tarixi və təşkilini; turizm sənayesində əyləncə sənayesinin yaran-ması və animasiyanın təşkilini.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

-mühazirə, seminar
-təqdimat və müzakirə
-debat
-müstəqil iş/araşdırma

XIII. Fənn üzrə təlim nəticələri: Kursu uğurla tamamlayan tələbələr sonda aşağıdakı bacarıqlara yiyələnəcəklər:

- Turizm sənayesi mahiyyəti, strukturu;
- Turizmdə quru, su, hava nəqliyyatı tarixi;
- Mehmanxana sənayesinin formalaşması tarixi, təşkili xüsusiyyətləri;
- Qidalanma sənayesinin formalaşması tarixi və təşkili;
- Turizm sənayesində əyləncə sənayesinin yaranması və animasiyanın təşkili;

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

____

____

XV. Kollokvium sualları:

I Kollokvium sualları

1 .İlkin səyahətlərin yaranmasının tarixi
2."Turizm sənayesi" anlayışı və onun tarixi əhəmiyyəti
3. Turizm sənayesi tarixinin öyrənilməsinin əsas məqsədi
4. V. Freyerə görə turizm sənayesinin tarixi və strukturu
5.Turizmdə quru nəqliyyatının inkişaf tarixi
6.Turizmdə su nəqliyyatının formalaşması və onun tarixi
7. Turizmdə hava nəqliyyatının yaranması və inkişaf tarixi
8. Mehmanxana sənayesinin formalaşmasının tarixi
9. Mehmanxanasənayesində komfortluluq kriteriyaları
10. Mehmanxana sənayesində fərdi və ixtisaslaşdırılmış yerləşmə formaları.

II Kollokvium sualları

1. Funksional təyinatına görə mehmanxanaların qruplaşdırılması
2.Turizm sənayesində turizmin təşkilindən asılı olaraq mehmanxan-ların fərqli cəhətləri
3. Qidalanma sənayesinin formalaşmasının tarixi
4.Sürətli xidmət göstərən qida müəssisələrinin formalaşması və inkişafı
5.Turistlərin qida ilə təminatında istifadə edilən kütləvi iaşə müəssisə-ləri
6. Əyləncə sənayesində canlandırmanın formalaşması və onun tarixi
7. Dünyada animasiyanın tarixi inkişafı
8. Animasiyanın turizmdəki yeri və əhəmiyyəti
9. Azərbaycanda animasiya və onın tarixi
10. Mehmanxana sənayesində kollektiv yerləşmə formaları

XVI. İmtahan sualları:

1.İlkin səyahətlərin yaranmasının tarixi
2."Turizm sənayesi" anlayışı və onun tarixi əhəmiyyəti
3. Turizm sənayesi tarixinin öyrənilməsinin əsas məqsədi
4. V. Freyerə görə turizm sənayesinin tarixi və strukturu
5.Turizmdə quru nəqliyyatının inkişaf tarixi
6.Turizmdə su nəqliyyatının formalaşması və onun tarixi
7. Turizmdə hava nəqliyyatının yaranması və inkişaf tarixi
8.Mehmanxana sənayesinin formalaşmasının tarixi
9. Mehmanxanasənayesində komfortluluq kriteriyaları
10.Mehmanxana sənayesində kollektiv yerləşmə formaları
11. Funksional təyinatına görə mehmanxanaların qruplaşdırılması
12.Turizm sənayesindəturizmin təşkilindən asılı olaraq mehmanxanların fərqli cəhətləri
13.Qidalanma sənayesinin formalaşmasının tarixi
14.Sürətli xidmət göstərən qida müəssisələrinin formalaşması və inkişafı
15.Turistlərin qida ilə təminatında istifadə edilən kütləvi iaşə müəssisələri
16.Əyləncə sənayesində canlandırmanın formalaşması və onun tarixi
17. Dünyada animasiyanın tarixi inkişafı
18. Animasiyanın turizmdəki yeri və əhəmiyyəti
19. Azərbaycanda animasiya və onın tarixi
20.Mehmanxana sənayesində fərdi və ixtisaslaşdırılmış yerləşmə formaları.

"Turizm, turizm sənayesinin tarixi və metodologiyası" fənninin sillabusu **7008004 -"Turizm və sosial-mədəni servis"** ixtisası üzrə təhsil proqramı,tədris planı və işçi proqramı əsasında tərtib edilmişdir.

Sillabus **"İqtisadiyyat və innovativ idarəetmə"** kafedrasında müzakirə edilərək təsdiq edilmişdir **(13.02.2026-cı il, protokol № 06).**

Kafedra müdiri v.i.e.: **dos. G.T.Əliyeva**

Fənn müəllimi: **dos. Ş.S.Məmmədova**